

Podatki w Polsce

Podstawy wiedzy o podatkach

16.04.2024

Co to jest podatek

Podatkiem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz państwa.

Podatki stanowią główne źródło dochodów państwa oraz umożliwiają finansowanie jego działalności. Mówiąc najogólniej, dzięki podatkom państwo np. opłaca szkoły, szpitale, budowę dróg czy wspiera najuboższych. Każdy, kto znajduje się w sytuacji objętej podatkiem, ma obowiązek go zapłacić.

Podatki różnią się od siebie podmiotem opodatkowania (czyli kto jest opodatkowany), przedmiotem (czyli co podlega opodatkowaniu) oraz sposobem poboru podatku (czyli trybem i warunkami płatności).

Aktualnie w Polsce wyróżniamy kilkanaście rodzajów podatków. Większość spośród nich to podatki bezpośrednie, takie jak:

1. podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT),
2. podatek dochodowy od osób prawnych (CIT),
3. podatek od spadków i darowizn,
4. podatek od czynności cywilnoprawnych,
5. podatek rolny,
6. podatek leśny,
7. podatek od nieruchomości,
8. podatek od środków transportowych,
9. podatek tonażowy,
10. podatek od wydobycia niektórych kopalin,
11. zryczałtowany podatek od wartości sprzedanej produkcji (tzw. podatek od produkcji okrętowej).

a pozostałe to podatki pośrednie, takie jak:

1. podatek od towarów i usług (VAT),
2. podatek akcyzowy,
3. podatek od gier.

System podatkowy

Wszystkie rodzaje podatków tworzą całość zarówno w sensie prawnym, jak i ekonomicznym oraz są ze sobą wzajemnie powiązane. Tym samym składają się na system podatkowy.

W szerokim znaczeniu w skład systemu podatkowego wchodzi również.:

- krajowe i międzynarodowe prawo podatkowe, w tym prawo karne skarbowe;
- organy administracji rządowej i samorządowej .

Jaką funkcję pełnią podatki

Podstawową funkcją opodatkowania jest funkcja fiskalna, czyli uzyskiwanie środków pieniężnych niezbędnych dla pokrycia potrzeb publicznych.

Drugą, wtórną funkcją podatków jest funkcja redystrybucyjna, polegająca na podziale dochodów budżetowych uzyskanych z podatków między obywatelami a związkami publicznoprawnymi.

Wyróżnia się również funkcję stymulacyjną podatków. Poprzez np. obniżone stawki podatkowe, ulgi lub zwolnienia wspiera się/ wywołuje określone działania/ procesy gospodarcze, zasadne z punktu widzenia państwa i obywateli.

Podstawy nakładania obowiązków podatkowych w Polsce są określone w art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Zgodnie z nim, nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków następuje w drodze ustawy.

Ogólne prawo podatkowe oraz związane z nim obowiązki i procedury reguluje ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.